

บทที่ ๑

บทนำ

ความเ็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามประกาศแผนการศึกษาของชาติ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๕ ในความมุ่งหมายข้อที่ ๓ มีใจความว่า "... เพื่อให้ความสมบูรณ์แห่งพสกนิกรสยาม ท่านให้จัดการศึกษาทั้งสามส่วนพอเหมาะกัน คือ

- (๑) จริบศึกษา อบรมวิหิมศีลธรรมอันดีงาม
- (๒) พุทธิศึกษา ให้ปัญญาความรู้
- (๓) พลศึกษา ปีกัดให้เป็นผู้มีร่างกายบริบูรณ์..."*

ความจริงการพลศึกษาในประเทศไทยนั้น สันนิษฐานได้ว่าคงจะมีมานานแล้ว และเชื่อว่าจะต้องมีคู่กันกับความเ็นมาของชาติไทย กีฬาและการเล่นบางชนิดได้ตกทอดกันมาจนทุกวันนี้ เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง วิ่งเปี้ยว วิ่งปลัด สะบ้า ตะกร้อ เป็นต้น แต่ไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีการสอนทางภาคทฤษฎี จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๔๖ กระทรวงธรรมการ จึงได้ตั้งสถาบันฝึกหัดครูพลศึกษาขึ้นเป็นครั้งแรก เรียกว่า "ห้องพลศึกษา กลาง" โดยมุ่งจะส่งเสริมกีฬาทุกชนิดตลอดจนผลิตครูออกไปสอนพลศึกษาในโรงเรียนด้วย ต่อมา พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงได้จัดให้มีการสอนพลศึกษาขึ้นในโรงเรียนด้วย และเมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาของชาติใหม่ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ นั้น วิชาพลศึกษา จึงได้เป็นองค์หนึ่งในแผนการศึกษาของชาติ ^๒

* กระทรวงศึกษาธิการ, "ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๑๕-๒๕๐๗," (โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๗), หน้า ๓๑๓

^๒ จิทธิพร แก้วมุกดา, "ประวัติการฝึกหัดครูพลศึกษาในประเทศไทย," วารสาร สุศึกษาพลศึกษา สันตนาการ, ๑ (มกราคม, ๒๕๐๔), ๔๗.

กระทรวงธรรมการบังได้จัดตั้ง กรมพลศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ เพื่อให้
 รับผิดชอบในการอบรมครูที่จะไปสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ จุดประสงค์ของ
 การตั้งกรมพลศึกษาขึ้นนั้น ปรากฏอยู่ในคำแถลงของรัฐบาลต่อสภาผู้แทนราษฎร ในคราว
 เสนอพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม พ.ศ. ๒๔๗๖ ดังนี้ "...ในมาตรา
 ๑๒ การที่รัฐบาลตั้งกรมพลศึกษาขึ้นก็เพราะต้องการให้นักเรียนและลูกเสือมีจิตใจเป็น
 นักกีฬา เพราะประเทศต่าง ๆ เขามีความประสงค์เช่นนั้น จึงเป็นการจำเป็นยิ่งที่ประ
 เทศของเราควรจะทำเป็นตามด้วย ทั้งนี้เพื่อให้พลเมืองของเรามีความแข็งแรง..."^๑

อนึ่ง นโยบายของกรมพลศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้เขียนไว้ว่า^๒ มุค
 ที่จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาตินั้น ถึงแม้จะได้รับจริยศึกษาและพุทธิศึกษาเป็นอย่างดี
 ก็แล้วก็ตาม แต่ถ้าวางกายไม่แข็งแรงใจคอไม่หนักแน่น ซากการอนามัยและเป็นคนช
 โรคแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ของตนให้โดยผลเต็มที่ พลศึกษาจึง เป็นหลักสำคัญของ
 การศึกษาอย่างหนึ่ง

จากหลักฐานอันเดียวกันนี้ กล่าวต่อไปว่าแต่เดิมมาในสมัยที่ยังไม่มีกรมพล
 ศึกษานั้น โดยมากโรงเรียนมิได้เอาใจใส่ในการพลศึกษาอย่างแท้จริง มุ่งเฉพาะแต่
 ในการที่จะอบรมให้นักเรียนมีความรู้หนักไปทางจริยศึกษาและพุทธิศึกษาเท่านั้น ในการ
 บริหารราชการของกระทรวงธรรมการนั้น เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีเวลาพอที่จะส่งเสริมวิชาพล
 ศึกษาให้แพร่หลายกว่าที่เป็นมาแล้ว จึงได้จัดตั้งกรมพลศึกษาขึ้นเป็นการแสดงว่าเป็น
 ครั้งแรกที่รัฐบาลยอมรับนับถือว่าพลศึกษาก็สำคัญไม่น้อยกว่าจริยศึกษาและพุทธิศึกษา

แผนการศึกษาของชาติ ตั้งแต่ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ได้มีการปรับ
 ปรุงแก้ไขหลายครั้ง แต่ก็ยังคงถือว่าพลศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญส่วนหนึ่งจนกระทั่ง
 ถึงแผนการศึกษาของชาติ ฉบับสุดท้าย พ.ศ. ๒๕๐๑ ในความมุ่งหมายข้อที่ ๔ ได้เขียน

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า ๔๔๑-๔๔๔.
^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗๕.

ไว้ว่า

"...ในการจัดการศึกษานั้น ให้จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของสังคมและบุคคล โดยให้สอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและแผนการปกครองของประเทศ เช่น จัดใหม่ :-

- ก) จริยศึกษา ให้มีศีลธรรมและวัฒนธรรมมีหิริโอตตัมปะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน
- ข) พลศึกษา ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิตใจ กับตั้งมั่นน้ำใจ เป็นนักกีฬา
- ค) พุทธิศึกษา ให้มีความรู้ วิชาการ ปัญญา เพื่อการดำรงชีวิตโดยทั่วไป
- ง) หัตถศึกษา ให้มีกณิสัมและความขยันหมั่นเพียรในการใช้มือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นรากฐานของการประกอบสัมมาอาชีพ..."

ถ้าหากจะพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงความสำคัญในวิชาการพลศึกษาแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่าความแข็งแรงของร่างกายที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเท่านั้น ที่เป็นพื้นฐานอันก่อให้เกิดพลังงานในทางสร้างสรรค์ทุกชนิด ถ้าจะเปรียบมนุษย์กับต้นไม้ชนิดใด ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจก็ย่อมเปรียบเสมือนรากแก้วต้นนั้น

อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการ เรียนพลศึกษา

คงได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดขอมจะกระจำงแล้วว่า พลศึกษามีความสำคัญต่อทุกคนและต่อประเทศชาติเพียงใด อย่างไรก็ตามการ เรียบการสอนพลศึกษานั้นเป็นการ เรียนโดยอาศัยกิจกรรมทางกายเป็นสื่อในการ เรียนหรืออาจกล่าวได้ว่าการ เรียนพลศึกษาเป็นการ เรียบโดยอาศัยการกระทำ ส่วนประกอบที่จะช่วยให้เกิดกิจกรรมพลศึกษานั้น นอกจากตัวครูและนักเรียนแล้ว จะต้องอาศัยอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม

เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

กับกิจกรรมแต่ละประเภท ถ้าหากโรงเรียนใดขาดอุปกรณ์การศึกษาและเครื่องอ่านด้วยความสะดวกแล้ว จะไม่สามารถช่วยในการเรียนการสอนผลศึกษาคำเนินไปได้อย่างราบรื่น หรืออาจจะดำเนินไปไม่ได้เลย ตรงกันข้ามถ้าโรงเรียนใดมีเครื่องอ่านด้วยความสะดวกและอุปกรณ์การสอนผลศึกษาอย่างพร้อมมูลแล้ว การเรียนการสอนผลศึกษาในโรงเรียนนั้นก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น นักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการเรียนผลศึกษาอย่างเต็มที่

นอกจากนี้อุปกรณ์และเครื่องอ่านด้วยความสะดวกยังมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากเรียนและทำให้บรรยากาศของการเรียนการสอนผลศึกษาคำเนินไปอย่างสนุกสนาน โรงเรียนทุกโรงเรียนจึงควรจะได้จัดนาและจัดเตรียมทั้งสองสิ่งนั้นไว้ให้เพียงพอ

แต่เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้โรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทยยังขาดอุปกรณ์และเครื่องอ่านด้วยความสะดวกในการสอนผลศึกษาอยู่มาก จากรายงานของกรมผลศึกษาซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในสถานผลศึกษาและศูนย์ศึกษา คอมมรคานักเรียนในโรงเรียนทุกประเภทพิจารณาเห็นว่า การผลศึกษาและศูนย์ศึกษา ที่จัดสอนในโรงเรียนทั้งกล่าวแล้วนั้น ยังไม่ได้รับการเอาใจใส่สนใจไปกว่าที่ควร จึงนำข้อมูลและวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขและปรับปรุงเพิ่มเติมความสำคัญให้เป็นโครงการสมบูรณ์เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ และขอความร่วมมือกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกำชับโรงเรียนในสังกัดปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมผลศึกษาซึ่งขั้นต้นได้ส่งคำแนะนำไปให้โรงเรียนต่าง ๆ ทั้งข้อความที่ปรากฏดังต่อไปนี้

"เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้ดำเนินการผลศึกษาในโรงเรียนไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องและมีประสิทธิภาพ กรมผลศึกษาขอเสนอแนะวิธีการดำเนินงานโดยย่อ ดังต่อไปนี้

- ๑. การจัดการผลศึกษาในโรงเรียน
- การจัดการผลศึกษาให้มีรูปประอบครบปัจจัยสำคัญ ๒ อย่างคือ

- ๑.๑ มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพียงพอกับบทเรียน เช่น สนามเล่น สนามปิกซอมและแข่งชั้น โรงฝึกพลศึกษา
- ๑.๒ มีอุปกรณ์พลศึกษาและกีฬา เพียงพอกับความต้องการและความสนใจของนักเรียนทั้งอุปกรณ์ที่คงทนและอุปกรณ์ที่เสียง่าย
- ๑.๓ ให้ความรู้เกี่ยวกับบทเรียนพลศึกษาอย่างเพียงพอ ตามกำหนดไว้ในตารางสอนอาจจะเพิ่มกิจกรรมพิเศษหลังจากเรียนแล้ว และวันหยุดประจำสัปดาห์ด้วย
- ๑.๔ บทเรียนพลศึกษาคงวางแผนไว้ให้ชัดเจนและมีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรของชั้นเรียนโดยทำเป็นโครงการตลอดปี แบ่งออกเป็นภาคเป็นรายสัปดาห์และรายวัน
- ๑.๕ มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการพอสมควร ซึ่งอาจจะอาศัยจากโรงเรียนหรือจัดเข้ามาเป็นพิเศษ
- ๑.๖ มีครูพลศึกษาได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน

สนามเล่นเปรียบเหมือนห้องปฏิบัติการของวิชาพลศึกษา จำจะต้องมีทุกโรงเรียนมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่จะมีมากหรือน้อยก็ต้องมีความคิดอ่านที่จะตัดแปลงในประโยชน์ให้ได้มากที่สุด โรงเรียนในต่างประเทศไม่มีสนามกว้างขวางอย่างของเรา แต่เขาก็จัดการพลศึกษาให้เด็กนักเรียนของเขาเล่นกันได้ การฝึกพลศึกษาในโรงเรียนนั้นเป็นการสอนให้เด็กเข้าใจวิถีชีวิตของตนเองให้เป็นประโยชน์และปลอดภัย หักหาทางให้ถูกต้อง ส่วนเรื่องการเล่นกีฬาเป็นอีกเรื่องหนึ่ง คนไหนสนใจก็จัดให้มีการเล่นขึ้น เพื่อช่วยบริหารร่างกายและจิตใจได้เพิ่มพูนความแข็งแรง

อุปกรณ์ในครัวเรือนของราคาแพงเกินไป ควรจัดหาทำขึ้นเองโดยตัวชั่วโมงที่สอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตารางสอน มักจะถูกนำไปใช้สอนวิชาอื่นเสียหมดเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง การพลศึกษาก็มีความสำคัญไม่ใช่น้อยเป็นการพัฒนาคนสร้างคนให้เป็นคนดี แข็งแรง จิตใจองใส ไม่ควรที่จะกระทำการใด ๆ อันเป็นการทำให้ชั่วโมงพลศึกษานुकหมไปเสีย"

๑ กรมพลศึกษา. "การพลศึกษาในโรงเรียน," ข่าวสารพลศึกษา ๕ (เมษายน, ๒๔๗๒), ๑ - ๒.

จากข้อความดังกล่าวขอมเป็นหลักฐานยืนยันไว้ว่า การผลศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ หุ่กประเภทยังขาดการเอาใจใส่เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องราวของเครื่องอ่านนวยความสะดวกและอุปกรณ์การสอนผลศึกษา อันเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนผลศึกษาโดยทรงนั้น ยังมีไม่เพียงพอและเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับกรมผลศึกษาและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะตองหาทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

เพื่อตองการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาอันเกิดจากอุปกรณ์การสอนผลศึกษาและเครื่องอ่านนวยความสะดวกตามโรงเรียนต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ว่าจะมีสภาพอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนราษฎร ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถจะควบคุมอบ่างใกล้ชิดเหมือนกับโรงเรียนของรัฐบาลเองได้ และโรงเรียนราษฎรที่อยู่ในจังหวัดพระนครก็จะมีปัญหาในเรื่องดังกล่าวมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัด เพราะอยู่ในสถานที่ที่จำกัดกว่า แอ้อคกว่า เป็นต้น ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงได้เลือกทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการใช้อุปกรณ์ผลศึกษา ในโรงเรียนราษฎรในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร เพื่อออกมาจะทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

๑) เพื่อสำรวจปัญหาและความตองการ เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนผลศึกษาใช้ทศัฎอุปกรณ์ประกอบการสอนผลศึกษา และเครื่องอ่านนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นคอกการสอนผลศึกษา เช่น สนาม และโรงฝึก เป็นต้น

๒) เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพของการสอนวิชาผลศึกษาในโรงเรียนราษฎรในจังหวัดพระนคร ในปัจจุบันนี้ว่ามีสภาพเป็นอย่างไรได้รับการเอาใจใส่อย่างเหมาะสมในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมายอันคัมสองของแผนการศึกษาของชาติหรือไม่

๓) เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนผลศึกษาในโรงเรียนราษฎรได้หาทางแก้ไขปรับปรุง กระตุ้นและส่งเสริมโรงเรียนราษฎร ให้ดำเนินการสอนวิชาผลศึกษาอย่างจริงจัง

ขอบเขตของการวิจัย

- ๑) การวิจัยนี้จะเกี่ยวกับปัญหาอันเกิดจากการใช้อุปกรณ์การสอนพลศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนคร โดยมีการเปรียบเทียบกันระหว่างโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา
- ๒) การวิจัยนี้เกี่ยวโยงไปถึงปัญหาอันเกิดจากเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอนพลศึกษา รวมทั้งประเภทของกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ ที่จัดสอนในโรงเรียนราษฎร์
- ๓) การวิจัยนี้ยังได้สำรวจไปถึงความต้องการของอุปกรณ์การสอนพลศึกษา เครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนพลศึกษาอีกด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

- ๑) ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการใช้อุปกรณ์การสอนพลศึกษาในโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนคร
- ๒) เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องจะค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์ให้ดำเนินการสอนพลศึกษาให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้จัดทำไว้

คำจำกัดความ

พลศึกษา	หมายถึง กิจกรรมแขนงหนึ่งซึ่งอาศัยกิจกรรมทางกาย เป็นสื่อกลางในการเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
อุปกรณ์การสอน	หมายถึง เครื่องมือวัสดุหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่ผู้สอนจะทำให้นักเรียนได้เข้าใจรู้ถึงความจริง ทำให้เกิดทัศนคติ ทักษะ ความเข้าใจ และมีความซาบซึ้งในการเรียน

อุปกรณ์การสอนพลศึกษา

หมายถึง อุปกรณ์การสอนที่ใช้สำหรับเป็นเครื่องมือก่อให้เกิดกิจกรรมทางกาย หรือช่วยฝึกทักษะในการเล่นกีฬา เช่น ลูกฟุตบอล ไม้ตีแบดมินตัน แหวน คีบอร์ด บอร์ด ฯลฯ เป็นต้น

กิจกรรมพลศึกษา

หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

โสตทัศนอุปกรณ์

หมายถึง วัสดุ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่สามารถให้ความรู้ใด ๆ ด้วยสัมผัสต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ การทดลอง รูปภาพ ฯลฯ

เครื่องอำนวยความสะดวก

หมายถึง สถานที่ที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมพลศึกษาหรือการเล่นกีฬา เช่น สนาม สถานที่ฝึกซ้อม โรงฝึกพลศึกษา สระว่ายน้ำ ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว ห้องน้ำ เป็นต้น

ครูพลศึกษา

หมายถึง ครูผู้สอนหรือผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนพลศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิจากพลศึกษา